cayn qui erat a dño maledictus: hebrei aliter exponūt
ꝯtinuādo hāc lrām ad ꝓcedentē dicētes ꝙ lamech fe-
cit conuenire vxores suas corā Adā qui erat pat̃ ⁊ iudex
eoꝝ: eo ꝙ nolebāt sibi reddere debitū: ⁊ cū adam eas
increpasset ⁊ cogere vellet ad redditionē debiti: dixe-
runt ei: Castiga
ꝑus temetipm:
qꝛ iam a multis
annis segrega-
sti te ab eua vxo
re tua q̄tum ad
thoꝝ: et tūc co-
gnouit euā vxo
rem suā ne exē-
plo sui impediretur multiplicatio generis humani. Si
autē cōtra hāc expositionē obijciatur non est verisimile
ꝙ in centū. xxx. annis quib⁹ tm̄ vixit adā ante genera-
tionē seth ſm hebreos generatio descēdens ꝑ cayn ꝓ-
cessisset vsq; ad septimā generationē: cū homīes tunc
centū annoꝝ ⁊ aliq̄n plus incipiebāt generare: vt di-
cetur se. ca. filij autem lamech erāt iam in septima gene-
ratiōe ab adā: vt supra dictum est: ⁊ ideo nō videtur la-
mech ⁊ eius vxores adhuc esse tpe generationis seth.
Dicendū ꝙ filij seth erāt cōtinētes ⁊ religiosi: iō tar-
de incipiebāt generare: ſ filij cayn mali erāt ⁊ luxuri-
osi: ideo festinabāt accipe vxores ꝓpter qḋ in tanto tpe
vel minori potuit eē ibi ꝓcessū vsq; ad septimā genera
tionē tpe lamech et vxorū eius. p Vocauitq; no-
men eius seth. qui interptatur positio: ꝓpter qḋ sequitur:
q Posuit mihi ⁊c̃. Qui fuit iust⁹: ⁊ vt sic ex isto iusto
nasceretur christus. r Seth ⁊ seth ⁊c̃. Ipse em̄ instru-
ctus a patre iusto tantū ꝓfecit in cultu diuino ꝙ adin-
uenit quedā verba deuota ad depcandum. Littera he-
braica sic habet: Tūc incepit inuocari nomen dñi va-
cat. qḋ exponūt hebrei de idolatria: qꝛ vt dicūt tūc ince
perūt homīes attribuere nomē dñi creaturis: vt soli ⁊
lune ⁊ idolis: nō tamē ab isto enos q̄ iustus fuit ⁊ deuo
tus: sed a filijs cayn sibi cōtꝑaneis: sicut supra dictum
est de iabel et tubal.

In capi. iiij. vbi dicitur in postilla: Dicunt aliqui ꝙ sic
sit nomiatus ab euentu ⁊c̃.

Additio prima.

Abel cū scribitur in hebraico cū littera. a. signifi-
cat luctum ꝓprie: sed qn̄ scribitur cū. h. s. ꝙ dicatur
habel nō significat luctū sed vanitatē tm̄: prout in ꝓn.
ecclesiastes dicitur: Vanitas vanitatū. est ibi habel sicut
hic. Et ratio hui⁹ nomiatōnis pōt sumi ex hoc: quia de
habel nō remāsit aliqua posteritas. ⁊ sic quo ad mun-
dū sensibilē videbatur esse inuanū cōditus ꝓut ioseph⁹
declarat: licz quo ad deū remāserit quasi in vita imor-
tali cū christus docet eum iustū: Math. xxiij. A sangui-
ne abel iusti. Cayn aūt ſm Hiero. ⁊ hebraicā veritatem
acquisitio seu possessio interptatur eo ꝙ ipi cayn poste-
ritas successit in hoc mūdo sensibiliter. licz vaga ⁊ pro
fuga: vñ he due denoīatiōes nō vere seu ꝓprie sed mū-
dane sunt. vnde Aug. in. xv. de ciui. dei. Prior. s. cayn
natus est filius hui⁹ seculi: posterior autē ꝑegrinus in
seculo ⁊ ptinēs ad ciuitatē dei.

In eodem cap̄. iiij. vbi dicitur in postilla. Fuit autem
abel pastor ouiū.

Additio secūda

Distinctio officioꝝ h⁹mōi fratrū ſm bonitatem
⁊ maliciā potest cōsiderari. ex hoc em̄ ꝙ sciebat
abel iuste deū maledixisse terrā ꝓpter peccatum
ade. vñ supra Gen. iij. ca. Maledicta terra in ope tuo
⁊c̃. Idcirco sepauit se a terre cultura tanq̄ a re male-
dicta a deo: ⁊ qꝛ in illa sentētia ade non fuerūt pecora
maledicta: ido elegit sibi officiū pastoris: cayn vo ele-
git sibi agriculturā quasi nō curās de sententia diuina
ꝓdicta: qḋ ad cōtemptū reputatur.

In eo. ca. iiij. vbi dr̃ in postilla. De fructib⁹ terre. s.
de peioribus ⁊c̃.

Additio tercia.

Non habetur ex lr̃a ꝙ cayn obtulisset de peiorib⁹ ⁊
corrosis fructib⁹: vt postillator ait. sim̄pliciter

p vocauitq; nomē eius seth dicēs: q Posuit mihi de⁹ semē aliud ꝓ abel quē occidit cayn. r Sed ⁊ seth natus est fili⁹ quē vocauit enos. Iste cepit inuocare nomen dñi.

em̄ dicit ꝙ cayn obtulit de fructibus terre munera dño: ſ
ex prouidētia abel seu eius diligentia intelligitur improui
dētia cayn: similiter ⁊ eius negligētia. ait em̄: Abel quoq;
obtulit de primogenitis gregis sui: ⁊ de adipib⁹ eoꝝ. Ex q
patz ꝙ elegit de pecorib⁹ potiora: ⁊ de ꝑtub⁹ pecoꝝ melio
ra: qḋ cayn mini-
me fecit. Vñ Aug.
de q̄. no. ⁊ ve. test.
Abel ꝯ placidis po
tiora elegit que do
offerret: Cayn vo
velut rustic⁹ negli-
gens ⁊ improuid⁹
nullā fecit electio-
nem: vt ꝑ hoc intelligatur minus deuotus.

In eodē ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Quid aūt dixerit
nō exprimitur in hebraico textu ⁊c̃.

Additio quarta.

Notanda est hec glosa seu trāslatio chaldaica ipi⁹
Ionathe: que apud hebreos q̄si tante auctorita-
tis est sicut text⁹ in qua in hoc loco sic habetur: Di-
xit cayn ad abel fratrē suū: nō est iusticia: neq; iudex: neq;
seculū aliud: nec remuneratio iustis: neq; punitio impijs
⁊ cū abel hec oia rēnuisset cōsurrexit cayn ⁊c̃. Ex quibus
patet ꝙ abel prim⁹ martyr fuit: sicut ⁊ prim⁹ sacerdos: et
ꝓm⁹ virgo. vñ Aug. de mirabilib⁹ sacre scripture: triplex
iusticia fuit in abel. Prima fuit qꝛ etiā munera deo placita
vt sacerdos obtulit pro sapiētia generis in seculo nō de-
reliquit: et martyrij coronā sanguis effusione ꝓmeruit:
merito igitur huic dñs Iesus primatū iusticie hominis com-
misit: ita inquiēs. A sanguine abel iusti vsq; ad sanguinem
Zacharie. hec Aug⁹.

In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Propter qḋ aliter
exponūt hebrei.

Additio quinta.

Hec expositio vltima q̄ videtur approbari a postilla-
tore ē ipi⁹ Rabi Sa. ⁊ est valde incōsona lr̃e. Tū
qꝛ dicere ꝙ cū dicitur: Omnis qui occidit cayn. est
ibi finis sententie et ꝙ subintelligitur grauiter puniendus
et subticetur modus punitionis totū hoc inuanum fundatur
et cōtra litterā que statim exprimit grauitatē punitōnis
illius qui cayn occiderit: sequitur em̄ imediate: Septuplum
punietur. Tum qꝛ veritas hebraica in hoc loco nihil signifi-
cat nisi septuplū: ꝓut translatio nostra habet. idem em̄ vo-
cabulū ponitur ħ ⁊ in ꝑs. vbi dicitur: Probatū terre purgatū
septuplū. Et Esa. xxx. ca. cum dicitur: Et lux solis erit septē-
pliciter: et sic in alijs cōsimilibus. vñ ab alijs expositori-
bus hebreorū et magis auctenticis alio mō exponitur hec
littera ab hoc loco vbi dicitur: Maior est iniquitas mea ⁊c̃.
Ad qḋ sciēdū ꝙ sñia diuia ꝯ cayn a deo lata fuit grauior q̄
sñia lata ꝯtra adā in tribus. Primo qꝛ deus nō maledi-
xit adam sed terrā: vnde dixit: Maledicta terra in opere
tuo. in sententia vo cōtra cayn lata cayn fuit a deo exp̄sse
maledictus. vñ ibidem dicitur: Nūc ergo maledictus eris
sup terrā. Secūdo qꝛ in sententia ade nō cōtinetur ꝙ ter
ra nō daret ei fructus: sed ꝙ fructus haberet in labore et
sudore vultus. dicit em̄ in laboribus comedes: et in sudo
re vult⁹ tui vesceris pane ⁊c̃. ſ circa cayn grauitur dr̃. s. ꝙ ter
ra nullos fruct⁹ daret sibi. vñ cū dicit: Cū opatus fueris
terrā nō dabit fruct⁹ suos. Tercio qꝛ ade fuit assignatus
locus sibi cōnaturalis ad habitandum. scz in loco in quo
fuit creatus seu formatus: dicit em̄ ibi. Misit eum domi-
nus deus de paradiso: vt operaretur terrā de qua sumptus
est. Ad cayn vo dicitur: Vagus ⁊ profugus eris in terra.
qua quidem dei sententia a cayn audita desperās de venia
dixit: Maior est iniquitas mea q̄ vt veniā merear. peti-
uit tn̄ ꝙ nō puniretur vltra hoc qḋ in sententia cōtinebatur.
scz pena occisionis: que non cōtinetur in sentētia ꝓdicta
vt patz ex lr̃a. ad qḋ dicebat: Ecce eijcies me a facie tre ⁊
a facie tua abscōdar ⁊c̃. Hē dicere: tu n̄ cōdēnasti me mor-
ti occisionis: ⁊ tamē ex tua sententia hoc sequetur: qꝛ ex hoc
ꝙ ꝓijcis me vt sim vagus ⁊ ꝓfugus sup terrā nō potero
hr̃e refugiū in aliquo loco munito: ⁊ sic nō possum facere

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-254/0075
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG